

แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Management Guidelines for Student Affairs Administration of Baan Pasangnangoen
School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

นางสาวมัลลิกา คูสีวิน^[1]

อาจารย์ ดร. ไพโรภ รัตนวงษ์^[2]

อาจารย์ ดร. พูนชัย ยาวีราช^[3]

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียน สภาพปัญหาและแนวการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งหมด 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการสังเคราะห์สรุปเนื้อหา

สรุปผลการศึกษา สภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ งานกิจกรรมนักเรียน งานรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน งานบริการแนะแนว งานบริการอาหารกลางวัน และงานบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน มีระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน ในด้านบุคลากรพบว่า บุคลากรขาดความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่ตรงกับภาระงานแต่ละด้าน ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมงานกิจการนักเรียน ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่ใช้ดำเนินการมีไม่เพียงพอ ไม่มีการวางแผนและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีคุณภาพและมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน ด้านการจัดการพบว่า โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน การ

[1] นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

[2] [3] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ปฏิบัติ และการประเมินผลต่างๆ ขาดการประชาสัมพันธ์และการประสานงานเพื่อทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ

แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน ในด้านการวางแผน ควรให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงาน การวางแผนการใช้งบประมาณ และควรออกหนังสือคำสั่งแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจน ด้านการปฏิบัติควรปฏิบัติตามแผนโดยเน้นให้เกิดผลกับนักเรียนมากที่สุด ผู้บริหารและครูต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ควรมีการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกหรืออบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในงานกิจการนักเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน ด้านการควบคุม ควรจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และควรสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน และด้านการปรับปรุงแก้ไข ควรนำผลจากการประเมินและผลการสำรวจ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปยัง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงและวางแผนการแก้ไขและพัฒนางานกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงินต่อไป

Abstract

This independent study aimed to study the state management of the student affairs, the problems, and the management guidelines of the student affairs at Baan Pasangnangoen School. The populations of the study were 30 people including school administrators, teachers, the student council committee, the basic educational committee, the deputy director of Chiangrai Primary Educational Service Area Office 3, and the supervisors of Chiangrai Primary Educational Service Area Office 3. The tools used to collect data are the questionnaires and interview form. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, content summary and synthesis.

The conclusion of the study indicated that state management of student affairs in five aspects including student council activities, school discipline activities, guidance service, lunch service, and health services and student's welfare the performance levels were at moderate in all aspects. The problems of student

affairs management in terms of personnel revealed that personals lack of knowledge and expertise matching to various tasks. Moreover, the administration did not pay attention to promoting the student affairs. The budget implementation was inadequate without planning and monitoring. The materials were not adequate and quality requirements. The school did not allow stakeholders to be involved in joint planning, implementation, and evaluation of various. Besides, it was lack of public relation in order to collaborate with other organization.

Guidelines for student affairs administration of Baan Pasangnangoen School; the plan should be provided so that all parties involved in education to participate in planning, budget planning, and issue a written order appointing workers. The action plan should focus on the most effective learners. Administrators and teachers need to focus and compliance functions at full capacity. The administrator should sent personnel for training to improve their knowledge and skills to perform their duties in student affairs, should coordinate with other organizations or participate in budget support operations. Regarding the control, the report should submit to the management performance regularly to monitor performance and satisfaction surveys of students and parents on the school's student affairs. Moreover, the revision should be based on the assessment and survey results, outreach to students, parents, and the participation of basic education committee or other organization involved to jointly analyze and plan revisions to improve and develop the student affairs of Baan Pasangnangoen School further.

บทนำ

การจัดการศึกษาของชาติ ก็มีหลักการจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 5) โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มความสามารถ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 8) สถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทในการช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5) ได้ให้คำนิยาม

ว่าการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน โดยกระบวนการต่างๆ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ ซึ่งหน้าที่หลักของการบริหารโรงเรียนตามขอบข่ายการจัดการสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นหนึ่งในขอบเขตงานของการบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน เพราะเป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การบริหารกิจการนักเรียนจึงเป็นตัวช่วยผลักดันและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี งานกิจการนักเรียนจึงถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ งานกิจการนักเรียนถือเป็นงานที่สำคัญมาก เพราะช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างออกไป

โรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดกลาง ตั้งอยู่ในอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าไม้และภูเขาสูง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าอาข่าและเผ่าลาหู่ แบ่งการบริหารงานกิจการนักเรียนออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ งานกิจกรรมนักเรียน งานรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน งานบริการแนะแนว งานบริการอาหารกลางวัน และงานบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน (โรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน, 2557: 3) จากประสบการณ์ที่ผู้ศึกษาทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน พบว่าการดำเนินงานกิจการนักเรียนทั้ง 5 ด้าน มีปัญหาต่างๆ ที่ควรหาแนวทางแก้ไขและพัฒนา คือ งานกิจกรรมนักเรียน มีรูปแบบกิจกรรมที่ไม่หลากหลาย นักเรียนไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม งานรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน นักเรียนมาโรงเรียนสาย และแต่งกายไม่เรียบร้อย งานบริการแนะแนว ปัญหาที่พบคือ การแนะแนวการศึกษาไม่มีข้อมูลที่ทันสมัย ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการทราบข้อมูลในการศึกษาต่อ งานบริการอาหารกลางวัน พบว่าไม่ได้รับงบประมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียน งานบริการสุขภาพและอนามัย นักเรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงไม่เป็นไปตามเกณฑ์ และส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพในช่องปาก

จากปัญหาต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน เพื่อศึกษาว่าโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงินมีสภาพการบริหารกิจการนักเรียนอย่างไร การบริหารงานกิจการนักเรียนพบปัญหาอะไรบ้างและควรมีแนวทางในการบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างไร เพื่อให้งานกิจการนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็นประโยชน์และช่วยในการพัฒนาเด็กได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ประโยชน์ของการวิจัย

1. โรงเรียนบ้านป่าซางนาเงินได้ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน
2. โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานส่งเสริมกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนา นักเรียน
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำข้อมูลใช้เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้เรียนในงานส่งเสริมกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพการบริหารกิจการนักเรียน ตามโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน พ.ศ. 2558 ได้แก่ งานกิจกรรมนักเรียน งานรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน งานบริการแนะแนว งานบริการอาหารกลางวัน และงานบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน

2. สภาพปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน ตามทรัพยากรการบริหาร 4M's (ปรีชา คัมภีรปกรณ, 2530 : 10; อ้างอิงจาก Robert S. Kaplan and David P. Norton, 1992 : 13) ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management)

4. แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน ตามแนวคิดการบริหารคุณภาพ ตามวงจร Deming (PDCA) (วิโรจน์ สารรัตน์, 2546 : 1; อ้างอิงจาก Edwards Deming, 1950 : 5) ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act)

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน จำนวน 11 คน คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน จำนวน 9 คน และคณะกรรมการนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 28 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ โรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 28 ฉบับ ได้คืนมาทั้งหมด 28 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน จำนวน 1 คน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานบริหาร 4 ฝ่าย จำนวน 4 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 8 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 8 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน จำนวน 1 คน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานบริหาร 4 ฝ่าย จำนวน 4 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 8 คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเข้าเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 8 คน
4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานด้านกิจกรรมนักเรียน ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมชุมนุมตามความสนใจของผู้เรียน สภาพการบริหารงานด้านการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์หรือมาตรการของโรงเรียนบ้านเพื่อการพัฒนาส่งเสริม แก่ไข ควบคุมความประพฤติของนักเรียน สภาพการบริหารงานด้านการจัดบริการแนะแนว ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การวิเคราะห์และติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อนำผลมาพัฒนากระบวนการแนะแนวในโรงเรียน สภาพการบริหารงานด้านการจัดบริการอาหารกลางวัน ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดวัตถุดิบในการประกอบอาหารกลางวันมีความเหมาะสม ถูกหลักโภชนา สภาพการบริหารงานด้านการจัดบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียน

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า บุคลากรขาดความรู้ความสามารถในเรื่องของการจัดกิจกรรม ไม่มีการริเริ่มการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่แปลก การเข้าร่วมกิจกรรมบางกิจกรรม บุคลากรไม่สามารถร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มเวลา ไม่มีการระบุงบประมาณที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรม ด้านวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมที่เพียงพอ เนื่องจากโรงเรียนอยู่ไกลแหล่งที่จะสามารถหาซื้อได้ และขาดงบประมาณในการจัดซื้อ และด้านการจัดการขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการงานกิจกรรมต่างๆ สภาพปัญหาการบริหารงานรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน พบว่า ไม่มีการกำหนดหน้าที่ของบุคลากรในงานรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนที่ชัดเจน ครูไม่ค่อยเข้มงวดกับนักเรียน ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียน ไม่มีการชี้แจงกฎระเบียบที่ชัดเจนแก่ผู้ปกครอง ไม่ได้จัดทำคู่มือนักเรียนเป็นรูปเล่ม สภาพปัญหาการบริหารงานบริการแนะแนว พบว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านงานแนะแนวโดยตรง ครูมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาที่จะให้บริการแนะแนวได้อย่างเต็มที่ ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียน ระบบอินเทอร์เน็ตที่ล่าช้าทำให้ข้อมูลข่าวสารที่ได้บางครั้งไม่มีความทันสมัย ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ชัดเจน ไม่มีการประสานงานกับสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อให้มาแนะแนวการศึกษา หรือการแนะแนวอาชีพให้นักเรียน และขาดการติดตามประเมินผลนักเรียนเมื่อจบไปแล้ว สภาพปัญหาการบริหารงานบริการอาหารกลางวัน พบว่า บุคลากรของโรงเรียนมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาที่จะจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนด้วยตัวเองได้ ด้านงบประมาณ ได้รับไม่เพียงพอต่อการจัดอาหารให้นักเรียนอย่างทั่วถึง เครื่องมือเครื่องใช้ ที่จำเป็นในการประกอบอาหารบางอย่างมีไม่เพียงพอ และสถานที่ที่ใช้ประกอบอาหารและรับประทานอาหารกลางวันชำรุด โรงเรียนต้องส่งวัตถุดิบสำหรับประกอบอาหารและนำขึ้นมาบนโรงเรียนสำหรับประกอบอาหารทั้งอาทิตย์ และสภาพปัญหาการบริหารงานบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน พบว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียนโดยตรง ขาดงบประมาณในการซื้อเครื่องเวชภัณฑ์ เครื่องเวชภัณฑ์มีจำนวนไม่เพียงพอ และห้องน้ำ ห้องส้วมในโรงเรียนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมชมรมหรือกิจกรรม การประชุมวางแผนการจัดกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของผู้เรียน

และชุมชนโดยจัดทำเป็นโครงการให้ชัดเจน จัดทำหนังสือคำสั่งแต่งตั้งคณะดำเนินงาน ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมในงานกิจการนักเรียน แนวทางการบริหารงานรักษาระเบียบวินัย ควรมีการศึกษาบริบทของชุมชน ค่านิยม วัฒนธรรมในพื้นที่ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณากำหนดกฎระเบียบต่างๆ ควรจัดทำคู่มือนักเรียนเพื่อเผยแพร่แนวทางการรักษาระเบียบวินัย บันทึกประวัตินักเรียนที่ทำผิดวินัยของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากสถิติต่างๆ ที่เก็บรวบรวมไว้ และให้มีการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับงานรักษาระเบียบวินัย และนำผลการประเมินและผลจากสถิติต่างๆ มาปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ หรือยังไม่บรรลุตามเป้าหมายแนวทางการบริหารงานบริการแนะแนว ควรมีการสำรวจความคิดเห็นหรือความต้องการของผู้ปกครองเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนว ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้บริการนักเรียนในด้านการแนะแนว การศึกษาและแนะแนวอาชีพ ควรมีการสำรวจข้อมูลและติดตามนักเรียนที่จบไปแล้ว และนำผลการสำรวจมาปรับปรุงและวางแผนการพัฒนาระบบงานแนะแนวต่อไป แนวทางการบริหารงานบริการอาหารกลางวัน ควรกำหนดรายการอาหารกลางวันล่วงหน้าโดยสำรวจความต้องการของนักเรียน ควรจัดให้มีประชุมผู้ปกครองเพื่อ ขอความอนุเคราะห์ผู้ปกครองนักเรียนให้ห่อข้าวและกับข้าวให้นักเรียนนำมารับประทานที่โรงเรียน สบทบกับอาหารกลางวันจากโรงเรียน โรงเรียนควรหาแนวทางเพื่อสนับสนุนนักเรียนที่มีฐานะยากจน จัดทำโครงการต่างๆ ขึ้น เพื่อใช้เป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับประกอบอาหารกลางวัน และแนวทางการบริหารงานบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน ควรให้โรงพยาบาลประจำตำบลและโรงพยาบาลใกล้เคียงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนร่วมกัน ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานบริการสุขภาพอนามัยอย่างชัดเจน จัดส่งบุคลากรผู้รับผิดชอบงานบริการสุขภาพเข้ารับการอบรมในเรื่องการบริการสุขภาพอนามัย เร่งสร้างความตระหนักกับนักเรียนและผู้ปกครองในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยอย่างถูกสุขลักษณะ ควรมีการจัดทำบันทึกสถิติการใช้บริการด้านสุขภาพอนามัย และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดบริการสุขภาพอนามัยของนักเรียน

การอภิปรายผล

1. งานกิจกรรมนักเรียน มีการแต่งตั้งคณะครูรับผิดชอบดูแลกิจกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับครูที่จะต้องรับผิดชอบในงานกิจกรรมนักเรียน ซึ่งหัตถดิลินท์ เชาวณปรีชา (2542 : 170) กล่าวว่า การกำหนดหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมก็เป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงเพราะกิจกรรมต้องอาศัยบุคลากร

หลายฝ่ายเข้ามาช่วยดำเนินงาน และแต่ละบทบาทหน้าที่จำเป็นจะต้องมีคำอธิบายขอบข่ายให้ละเอียดชัดเจน สำหรับการจัดกิจกรรมชุมนุมตามความสนใจของผู้เรียนนั้นพบว่าการปฏิบัติยังอยู่ในระดับน้อย ไม่มีการริเริ่มการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่แปลกใหม่ ส่งผลให้รูปแบบกิจกรรมล้าสมัยไม่น่าสนใจสำหรับนักเรียน แนวทางการบริหารที่ควรปฏิบัติ ในการวางแผนการจัดกิจกรรม โรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมชมรมหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมมาจากความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. งานรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน การกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์หรือมาตรการของโรงเรียนบ้านเพื่อการพัฒนาส่งเสริม แก้ไข ควบคุมความประพฤติของนักเรียน มีการปฏิบัติในระดับน้อย จากการศึกษาปัญหา พบว่า ไม่มีการกำหนดหน้าที่ของบุคลากรในงานรักษาระเบียบวินัยที่ชัดเจน ครูมีภาระงานมากและผู้ปกครองมีภาระงานมากในการดำรงชีพทำให้มีเวลาดูแลบุตรหลานน้อย ซึ่งสอดคล้องกับภิญญา รัตนวรชาติ (2550 : 60) ที่ได้ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง พบว่าโรงเรียนควรจัดให้มีการควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างเรื่องวัยและพัฒนาการวัยรุ่น ควรเพิ่มความสนใจกลุ่มนักเรียนที่สภาพครอบครัวไม่สมบูรณ์ ในเรื่องความประพฤติและวินัย ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนในการกำหนดระเบียบวินัยของโรงเรียนอย่างจริงจัง

3. งานบริการแนะแนว กิจกรรมที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การวิเคราะห์และติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อนำผลมาพัฒนากระบวนการแนะแนวในโรงเรียน จากการศึกษาปัญหา พบว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านงานแนะแนวโดยตรง แนวทางการบริหารที่ควรปฏิบัติ โรงเรียนควรจัดหาแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมและวิทยากรท้องถิ่นให้กับนักเรียนเพื่อฝึกอาชีพ ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การแนะแนวการศึกษาต่อ หรือสถานประกอบการที่ต้องการรับคนเข้าทำงาน เป็นต้น การปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษาต้องให้การแนะแนวนักเรียนโดยภาพรวมและรายกรณีตามสภาพจริงของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนทรี ศรีสังวาลย์ (2548 : 83) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าครูแนะแนวมีภารกิจมาก งานบริการเสนอแนะให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นแก่นักเรียน นอกจากห้องแนะแนวแล้วห้องเรียนควรจะเป็นห้องให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้ด้วย นักเรียนมักจะมาขอรับบริการจากครูแนะแนว ซึ่งมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

4. งานบริการอาหารกลางวัน กิจกรรมที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดวัตถุดิบในการประกอบอาหารกลางวันที่มีความเหมาะสม ถูกหลักโภชนา จากการศึกษาปัญหา พบว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดอาหารกลางวัน งบประมาณในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ โรงเรียน ควรจัดทำโครงการต่างๆในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับประกอบอาหารกลางวัน ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงถึงรายละเอียดการใช้งบประมาณในการบริการอาหารกลางวัน หรือขอความอนุเคราะห์ผู้ปกครองในการเก็บเงินสมทบทุนในการจ้างแม่ครัวมาประกอบอาหารให้ สอดคล้องกับจักรพงษ์ บุญเลิศ (2541 : 137) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงราย พบว่า บุคลากรที่ทำหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติหลักเกณฑ์รายละเอียด และระเบียบการดำเนินงานด้านงบประมาณการเงิน โรงเรียนควรมีการเก็บรักษาเงินที่ได้รับการจัดสรรจากกระทรวงศึกษาธิการอย่างเหมาะสม โดยมีการจัดทำบัญชีควบคุมและจัดทำหลักฐานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจสอบการเบิกจ่ายเป็นประจำ

5. งานบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนยังมีการปฏิบัติในระดับน้อย จากการศึกษาปัญหา พบว่า โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆเพื่อให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพแก่นักเรียนและชุมชนอยู่เสมอ แต่มักไม่ค่อยได้รับความสนใจจากชุมชน ดังนั้นโรงเรียนควรเร่งสร้างความตระหนักกับนักเรียนและผู้ปกครองในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยอย่างถูกสุขลักษณะ โดยจัดทำโครงการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของนักเรียนร่วมกับชุมชน จัดส่งบุคลากรผู้รับผิดชอบงานบริการสุขภาพเข้ารับอบรมในเรื่องการบริการสุขภาพอนามัย ซึ่งกัญญา รัตนวรชาติ (2550 : 65) ได้ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอกลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต พบว่า โรงเรียนควรจัดให้มีห้องพยาบาลที่เพียงพอ และติดต่อแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบเกี่ยวกับการเจ็บป่วยของนักเรียนอยู่เสมอ และเมื่อนักเรียนมีการเจ็บป่วยหนักโรงเรียนไม่สามารถดูแลได้ โรงเรียนควรส่งต่อนักเรียนที่เจ็บป่วยไปรับการรักษาจากสถานพยาบาลใกล้เคียงนอกจากนี้ควรมีการจัดเวรทำความสะอาดห้องน้ำ ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดูแลสุขภาพ ร่วมกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารงานด้านสุขภาพเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด
2. ครูควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานกิจการนักเรียนในทุกกิจกรรม ตั้งแต่ร่วมวางแผนการดำเนินงาน ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานของตัวเอง ควบคุมดูแลนักเรียนตามภาระงาน สรุปผลและปรับปรุงการทำงานเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน
3. โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนางานกิจการนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยนำผลจากการดำเนินงาน มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรให้ความสำคัญในการจัดสรรบุคลากรเพื่อให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาและดำเนินงานส่งเสริมกิจการนักเรียน

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ผู้บริหารเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานกิจการนักเรียน จึงควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่องานกิจการนักเรียน
2. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า บริบทของสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลอย่างยิ่งต่อการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน จึงควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนางานกิจการนักเรียนของโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2545. กรุงเทพมหานคร:
- _____. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จักรพงษ์ บุญเลิศ. (2541). สภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตการบริหารการศึกษา).
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่

- ปรีชา คัมภีรปกรณ์. (2530). การศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดรอบ กรุงเทพมหานคร.(วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- ภิญญา รัตนวรชาติ. (2550). การบริหารกิจการนักเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอกลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- โรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน. (2557). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน ประจำปีการศึกษา 2557. (อัดสำเนา).
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2546). การบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สุนทรี ศรีสังวาลย์. (2548). การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- หัสตินทร์ เขาวนปรีชา. (2542). การบริหารงานกิจการนักเรียน. อุดรดิตถ์: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์